

PROVINCIALE VERKIEZINGEN 2019

5 speerpunten voor een mooi en duurzaam Limburg met aanbevelingen voor het verkiezingsprogramma

Aangeboden door de Natuur en Milieufederatie Limburg, Natuurmonumenten en Limburgs Landschap.

Investeren in duurzaamheid

Tegenwoordig heeft iedereen de mond vol van duurzaamheid. Aandacht voor natuur en landschap is een belangrijk onderdeel daarvan. Voor sommigen is dat een ethische kwestie, voor anderen een praktische afweging. In veel beleidslijnen van de overheid staan aandachtspunten die van belang zijn voor natuur en landschap. In andere beleidsvelden ontbreken deze nog. Het is verleidelijk om korte termijn keuzes te maken. Maar als die lange termijn gevolgen hebben, dan is dat niet duurzaam. Onze oproep is om breed maatschappelijk en integraal af te wegen. Zo zorgen we ervoor dat we Limburg leefbaar houden en in goede staat doorgeven aan de komende generaties. Duurzaamheid is de beste economische investering op lange termijn.

1 Behoud en herstel van de biologische diversiteit

Wat wil de Provincie?

In stand houden van de biodiversiteit en het sterker verankeren van natuur en natuurbeleid in de samenleving (Natuurvisie Limburg 2016).

Wat is de huidige situatie?

Provincie, natuurterreinbeheerders en anderen werken aan de totstandkoming van een robuust natuurnetwerk van goede kwaliteit. Dit is de ruggengraat van de natuur in Limburg, want effectief voor biodiversiteit en aantrekkelijk voor mensen. Het natuurnetwerk is ook belangrijk voor de sector vrijetijdseconomie en draagt voor een groot deel bij aan een goed vestigingsklimaat in Limburg.

De oppervlakte van 'goudgroene' natuur in Limburg is – indien volledig gerealiseerd – ongeveer 20% van de oppervlakte van onze Provincie. Voor het grootste deel van Limburg geldt dus geen natuuropgave.

Volgens het Rijks decentralisatieakkoord van 2011 is de Provincie verantwoordelijk voor de financiering van de natuurontwikkelopgave en het natuurbeheer. De natuurontwikkelopgave is ca. 1539 ha, terwijl er slechts geld is voor 1341 ha (mededeling Provincie in Bestuurlijk Overleg PiO d.d. 9 jan. 2018). Met het Rijk is afgesproken dat Provincies eigen financiële middelen inzetten voor adequaat natuurbeheer. Het Limburgse natuurbeheer kost ongeveer 9,5-10 mln. euro per jaar. Het Rijk geeft de Provincie jaarlijks een bijdrage van zo'n 8,5 mln. Het tekort (per jaar 1-1,5 mln.) is t/m 2019 door de Provincie gedekt.

Conclusie: na 2019 is er nog niets financieel geregeld en dreigt een structureel tekort, m.n. op beheer.

Wat kan de Provincie doen?

- Zet als gebiedsregisseur van het landelijk gebied in op de snelle realisatie van een robuust natuurnetwerk van goede kwaliteit. Dit betekent ook goede verbindingen tussen de natuurgebieden onderling en hun omgeving, een goede milieukwaliteit en watercondities en het omvormen van gebiedsvreemde enclaves in natuurgebieden.
- Maak voor de nieuwe coalitieperiode (2020-2023) voldoende financiële middelen vrij om de natuurambities te kunnen waarmaken. Houd daarbij rekening met de gestegen grondprijzen en inrichtingskosten.

2 Toegankelijk houden en beleefbaar maken van natuur- en landschappelijk waardevolle gebieden

Wat wil de Provincie?

Het robuuste natuurnetwerk fungeert als belangrijke recreatiezone (Natuurvisie Limburg 2016). Natuurterreinen moeten worden opengesteld voor publiek en recreatief medegebruik van natuurterreinen moet worden mogelijk gemaakt ('Verklaring van Groot-Buggenum').

Wat is de huidige situatie?

De vrijetijdseconomie in Limburg levert een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het woon- en leefklimaat in onze Provincie en is een belangrijke motor van de economie in Limburg. Hoe meer en hoe beter mensen natuur kunnen beleven, hoe groter hun binding met natuur.

Beleving van de natuur is vaak recreatief (mede)gebruik van de natuur. De vele wandel- en fietsroutes in het buitengebied maken (gratis) gebruik van het unieke Limburgse landschap en de bos- en natuurgebieden. Het toegankelijk houden en beleefbaar maken kost geld. Denk aan het onderhouden van wandel- en fietspaden, informatiepanelen, zitbanken, routepaaltjes, picknickplaatsen, enz. Deze kosten worden via de provinciale subsidieregeling (SNL) slechts beperkt vergoed. Hetzelfde geldt voor handhaving en toezicht in het buitengebied. Toezichthouders (BOA's) krijgen steeds vaker te maken met het dumpen van drugsafval en andere rotzooi en bijvoorbeeld stroperij en wildcrossen. Ook de agressie tegenover hen groeit.

Wat kan de Provincie doen?

- Maak meer middelen vrij voor aanleg en instandhouding van recreatieve voorzieningen.
- Verstevig de lobby richting het Rijk om toezicht en handhaving in het buitengebied structureel te verbeteren en zet in op een verbetering van de samenwerking tussen de bestaande handhavers in het buitengebied.

3 Een klimaatrobuust watersysteem waarin wateroverlast en watertekorten beter kunnen worden opgevangen en verbetering van de waterkwaliteit

Wat wil de Provincie?

Een veilige Maasvallei, een veerkrachtig en klimaatbestendig regionaal watersysteem, behoud en herstel van de natte natuur en verbetering waterkwaliteit, duurzame drinkwaterwinning en grondwaterbeheer (Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021).

Wat is de huidige situatie?

De beschikbaarheid van schoon en voldoende oppervlakte- en grondwater is van vitaal belang voor de drinkwatervoorziening, volksgezondheid, natuur, landbouw, recreatie, industrie en visserij en een belangrijke randvoorwaarde voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. De bescherming van onze watervoorraden, watervoorziening, waterkwaliteit en de bescherming tegen wateroverlast zijn basistaken van de overheid.

De druk op de watersystemen zal verder toenemen door verstedelijking, intensivering van het ruimtegebruik en door klimaatverandering. Het huidige watersysteem heeft onvoldoende ruimte en veerkracht om extreme situaties op te vangen. Gevolg: wateroverlast en erosie door extremere piekbuien, toenemende periodes van watertekort, droogte en hardnekkige milieuproblemen (emissies, verdroging) met negatieve gevolgen voor mens, natuur en economie.

Wat kan de Provincie doen?

- Geef het watersysteem meer ruimte, herstel natuurlijke processen. Daarom: zo min mogelijk bebouwing in het Maasdal en beekdalen, hermeandering van beken, ruimte creëren voor natuurlijke overstromingen (beekdalen als natuurlijke klimaatbuffers), vertragen van waterafvoer (vooral op hellingen) door aanleggen van landschapselementen en het omzetten van akkers naar grasland. Ruimte reserveren voor wateropvang bij stedelijke inrichtings- en bouwplannen.
- Dring samen met gemeenten rioolwateroverstorten terug, te beginnen bij kwetsbare watersystemen.

4 Transitie van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen, zonder schade aan natuur of landschap

Wat wil de Provincie?

Een schone en betaalbare energievoorziening die gepaard gaat met aanpak van het klimaatprobleem (Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014).

Wat is de huidige situatie?

De voorraden fossiele brandstoffen raken op en vervuilen het milieu. Rijk en Provincie willen dat in 2030 de uitstoot van broeikasgassen 49% lager zal zijn dan in 1990. Dit vraagt om een forse energiebesparing om zo de vraag te verminderen. De Provincie kan hier via milieuvergunningverlening van (grotere) bedrijven op sturen. Ook vergt het een enorme omslag naar duurzame energieopwekking (zon, wind, water, geothermie, biomassa). De energietransitie zal een grote impact op de ruimte hebben. Voorkomen moet worden dat plaatsing van m.n. windmolens en zonneparken ten koste gaat van natuur en landschap in onze Provincie.

Wat kan de Provincie doen?

- Neem als Provincie de regie bij het aanwijzen en vastleggen van locaties voor duurzame energiebronnen in energiebeleid en ruimtelijke plannen. Dit om te voorkomen dat overal windmolens en zonneparken in het kwetsbare buitengebied verrijzen zonder integrale afweging wat betreft kwaliteit van natuur- en landschappelijke gebieden.
De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft onlangs een Wind- en Zonnevisie opgesteld met goed doordachte afwegingskaders. Beide visies onderschrijven de energietransitie en pleiten voor een zorgvuldige locatiekeuze, een goede landschappelijke inpassing en een sterk lokaal draagvlak door betrokkenen er meteen bij te betrekken. Beide visies moeten volgens ons de basis vormen voor provinciale en gemeentelijke beleidsafwegingen.
- Zorg er samen met gemeenten voor dat omwonenden van begin af aan betrokken worden bij het planproces. Dit is cruciaal voor het verkrijgen van draagvlak.

5 Een land- en tuinbouw in balans met milieu, natuur, landschap en leefomgeving

Wat wil de Provincie?

In 2025 is elk Limburgs land- en tuinbouwbedrijf een lust voor zijn omgeving (Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014; Limburgse Land- en Tuinbouw Loont 1; Manifest Evenwichtige Veehouderij Limburg).

Wat is de huidige situatie?

De land- en tuinbouw in Limburg is een belangrijke economische motor. Deze sector gebruikt ruim 60% van het provinciale grondgebied en bepaalt dus in belangrijke mate hoe Limburg eruit ziet. Bij consumenten bestaat toenemende zorg om verdergaande intensivering en schaalvergroting en de gevolgen voor gezondheid, natuur, landschap, milieu en dierenwelzijn. Door landbouwintensivering is de soortenrijkdom van boerenlandvogels en insecten van agrarische gebieden de laatste decennia enorm verminderd. Kleine landschapselementen zijn verdwenen, waterpeilen zijn verlaagd en graslanden zijn eentonig geworden, dus zonder bloemen voor bijen en vlinders. Specifiek voor Zuid-Limburg zien we steeds meer gebiedsvreemde loodsen, stallen en maneges verschijnen. Zij bedreigen de identiteit van het waardevolle kleinschalige landschap in (Nationaal Landschap) Zuid-Limburg. Ook de boeren blijken een koerswijziging te willen naar een minder milieubelastende en meer omgevingsvriendelijke landbouw (natuurvriendelijke landbouw) (onderzoek Dagblad Trouw 'De Staat van de Boer'). Om de provinciale beleidsdoelen te halen moeten de emissies naar lucht water, bodem, in het bijzonder van ammoniak, geur, fijn stof, gewasbeschermingsmiddelen en nitraat fors worden teruggedrongen. Het sluiten van de voedsel-mest kringlopen op regionale schaal is daarbij noodzakelijk. Recente monitoringsrapportages laten zien dat emissies van geur en ammoniak nauwelijks of niet essentieel dalen en dat de emissie van fijn stof ten gevolge van vooral de veehouderij zelfs toeneemt.

Wat kan de Provincie doen?

- Maak werk van een kleinere intensieve veestapel in Limburg. Zonder een substantiële daling van het aantal varkens en kippen in Limburg kunnen de doelstellingen op het gebied van milieu, natuur en leefomgeving niet worden gehaald (landelijke Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, rapport 'Duurzaam en Gezond; samen naar een houdbaar voedselsysteem').
- Bekijk samen met gemeenten in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg de mogelijkheden voor concentratie van grootschalige loodsen (aardappel- en uienopslag) op bedrijventerreinen, ter bescherming van het zeer waardevolle kleinschalige coulisselandschap.